

1. משנה מסכת זבחים פרק יד

משנה ד: עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות ועבודה בכורות משהוקם המשכן נאסרו הבמות ועבודה בכהנים קדשי קדשים נאכלים לפנים מן הקלעים קדשים קלים בכל מחנה ישראל:

משנה ה: באו לגלגל והותרו הבמות קדשי קדשים נאכלים לפנים מן הקלעים קדשים קלים בכל מקום:

משנה ו: באו לשילה נאסרו הבמות לא היה שם תקרה אלא בית של אבנים מלמטן ויריעות מלמעלן והיא היתה מנוחה קדשי קדשים נאכלים לפנים מן הקלעים קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה:

משנה ז: באו לנוב ולגבעון הותרו הבמות קדשי קדשים נאכלים לפנים מן הקלעים קדשים קלים בכל ערי ישראל:

משנה ח: באו לירושלים נאסרו הבמות ולא היה להם עוד היתר והיא היתה נחלה קדשי קדשים נאכלים לפנים מן הקלעים קדשים קלים ומעשר שני לפנים מן החומה:

2. רמב"ן שמות פרק כה פסוק ב

וסוד המשכן הוא, שיהיה הכבוד אשר שכן על הר סיני שוכן עליו בנסתרו. וכמו שנאמר שם (לעיל כד טז) וישכן כבוד ה' על הר סיני,

3. רמב"ן שמות הקדמה

וכשיצאו ממצרים אף על פי שיצאו מבית עבדים עדיין יחשבו גולים כי היו בארץ לא להם נבוכים במדבר וכשבאו אל הר סיני ועשו המשכן ושב הקדוש ברוך הוא והשרה שכינתו ביניהם אז שבו אל מעלות אבותם שהיה סוד אלוה עלי אהליהם והם הם המרכבה ואז נחשבו גאולים ולכן נשלם הספר הזה בהשלימו ענין המשכן ובהיות כבוד ה' מלא אותו תמיד:

4. רמב"ן ויקרא הקדמה

הספר הזה הוא תורת כהנים והלויים יבאר בו עניני הקרבנות כולן ומשמרת המשכן כי כאשר היה ספר אחד בענין הגלות והגאולה ממנו והשלימו בענין אהל מועד וכבוד השם אשר מלא את המשכן צוהו בקרבנות ובשמירת המשכן שיהיו הקרבנות כפרה להן ולא יגרמו העונות לסלק השכינ' וצוה בכהנים הנגשים אל ה' שיתקדשו שהזהיר על טומאת מקדש וקדשיו וגם שלא יהרסו לעלות אל ה' כמו שאמר דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש מבית לפרוכת אל פני הכפרת אשר על הארון ולא ימות כי בענן אראה על הכפרת כאזהרת פן יהרסו אל ה' לראות ונפל ממנו רב ואחר כך יגביל המשכן כהגבלת הר סיני בעת היות שם כבוד אלהי ישראל. והנה רוב הספר הזה בקרבנות בתורת הקרבן והמקריבים ובמקום שיתקרב בו

5. השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם מצות עשה לג

כתב הרב והמצוה שלשים ושלש שנצטוו הכהנים ללבוש בגדים לגדולה וכבוד ואז יעבדו במקדש והוא אמרו ית' ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת ושאר דבריו בזה. והנה זו עם פשיטותה בכתוב ואריכות התורה בביאורה לא ראיתי לבעל ההלכות שימנה אותה אבל מנה בלאוין (אות סח) מחוסר בגדים ששימש. ודעתו זאת לומר דכיון דאין בלבישת בגדים שלא בשעת העבודה שום מצוה אינו אלא הכשר העבודה שאם עבד בפחות מהן או ביותר תפסל עבודתו. והנה הוא חלק ממצוות העבודה אם עבד בהן. ואם היינו מונין זה מצוה היה ראוי שתמנה מצות בגדי לבן ביום הכיפורים מצוה אחרת. כמות זה כן מות זה. וכן ראוי למנות בגדי כהן גדול מצוה ובגדי כהן הדיוט מצוה שנית. אבל כולן חלקים מחלקי העבודה המצווה ממנו ית' בימים הנאמרים בהן וכבר נתבאר (שרש יב) שאין מונים חלקי המצוות. ולכן לא נמנה אנחנו עשיית השלחן והמנורה והמזבח מצוה מפני שנצטוונו לשום לחם לפני י"י תמיד וצוה אותנו בהכשר העבודה הזאת שהיא לשום אותו בשלחן מתואר כן ושיסודר עליו בענין כן וצונו יתברך בהדלקת הנר לפניו וסדר לנו שתהיה ההדלקה הזו במנורת זהב משקלה ועניינה כן וכן, והנה הם תשמישי קדושה. ולא הוכשר בעיני הטעם שכתב בו הרב שאמר (מ' כ) שהם חלק מחלקי המקדש. לפי שאין הכלים חלק מן הבית אבל הם שתיים מצוות ואינן מעכבות זו את זו ומקריבין בבית אף על פי שאין בו כלים אלו.

ולכן אצלי עשיית הארון והכפורת לשום שם העדות תמנה מצוה בפני עצמה.

6. ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה כ

והמצוה העשרים היא שצונו לבנות בית עבודה. בו יהיה ההקרבה והבערת האש תמיד ואליו יהיה ההליכה והעליה לרגל והקבוץ בכל שנה כמו שיתבאר (מ"ע כז - ט לט מו נב - ד פג - ה ול"ת פט - צ קנו) והוא אמרו יתעלה (ר"פ תרומ') ועשו לי מקדש. ולשון ספרי (ראה יב י - יא וסנה' כ ב) שלש מצוות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ למנות להם מלך (מ' קעג) ולבנות להם בית הבחירה ולהכריע זרעו שלעמלק (מ' קפח). הנה התבאר שבנין בית הבחירה מצוה בפני עצמה. וכבר בארנו (ריש שרש יב) שזה הכלל הוא כולל חלקים ושהמנורה והשלחן והמזבח וזולתם כלם הם מחלקי המקדש והכל ייקרא מקדש וכבר ייחד הציווי בכל חלק וחלק. אמנם אמרו במזבח (ס"פ יתרו) מזבח אדמה תעשה לי, שייחשב בכתוב הזה שהוא מצוה בפני עצמה חוץ ממצוות מקדש, הענין בו כמו שאספר לך. אולם פשטיה דקרא הנה הוא מדבר בשעת היתר הבמות שהיה מותר לנו בזמן ההוא שנעשה מזבח אדמה בכל מקום ונקריב בו. וכבר אמרו עליהם השלום כי ענין זה הוא שצוה לבנות מזבח שיהי' מחובר בארץ ושלא יהי' נעתק ומטלטל כמו שהיה במדבר. והוא אמרם במכילתא דר' ישמעאל בפירוש זה הפסוק כשתכנס לארץ עשה לי מזבח המחובר באדמה. וכאשר היה הדבר כן הנה זה הציווי נוהג לדורות והוא מחלקי המקדש רוצה לומר שיבנה מזבח מאבנים בהכרח. ובמכילת' (ס"פ יתרו ור"פ אם כסף הוב' במ' מד וקצז) אמרו בפירוש אמרו יתעלה (שם) ואם מזבח אבנים תעשה לי אמרו רבי ישמעאל אומר כל אם ואם שבתורה רשות חוץ משלשה אחד מהם ואם מזבח אבנים. אמרו ואם מזבח אבנים חובה אתה אומר חובה או אינו אלא רשות תלמוד לומר אבנים שלמות תבנה את מזבח י"י אלהיך. וכבר התבארו דיני מצוה זו בכללה כלומר בנין המקדש ותבניתו ובנין המזבח ודינו במסכתא מחוברת לזה והיא מסכת מדות. וכן התבאר תבנית המנורה והשלחן ומזבח הזהב ומקומם בהיכל בגמר מנחות (כח - ט א, צו - ט ב) ויומא (לג ב):

7. רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק א

הלכה א: מצוות עשה לעשות בית ליי' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות, וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה שנאמר ועשו לי מקדש, וכבר נתפרש בתורה משכן שעשה משה רבינו, והיה לפי שעה שנאמר כי לא באתם עד עתה וגו'.

הלכה ה: ואלו הן הדברים שהן עיקר בבנין הבית, עושין בו קדש וקדש הקדשים ויהיה לפני הקדש מקום אחד והוא הנקרא אולם, ושלשתן נקראין היכל, ועושין מחיצה אחרת סביב להיכל רחוקה ממנו כעין קלעי החצר שהיו במדבר, וכל המוקף במחיצה זו שהוא כעין חצר אהל מועד הוא הנקרא עזרה והכל נקרא מקדש.

הלכה ו: ועושין במקדש כלים, מזבח לעולה ולשאר הקרבנות, וכבש שעולים בו למזבח, ומקומו לפני האולם משוך לדרום, וכיור וכנו לקדש ממנו הכהנים ידיהם ורגליהם לעבודה, ומקומו בין האולם ולמזבח משוך לדרום שהוא שמאל הנכנס למקדש, ומזבח לקטורת ומנורה ושלחן ושלשתן בתוך הקדש לפני קדש הקדשים.

הלכה זב: אין בונין את המקדש בלילה שנאמר וביום הקים את המשכן ביום מקימין לא בלילה, ועוסקין בבנין מעלות השחר עד צאת הכוכבים, והכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם אנשים ונשים כמקדש המדבר, ואין מבטלין תינוקות של בית רבן לבנין, ואין בנין ב"ה = בית המקדש = דוחה יום טוב.

8. רמב"ם הלכות מלכים פרק א

הלכה א: שלש מצות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ, למנות להם מלך שנאמר שום תשים עליך מלך, ולהכרית זרעו של עמלק שנאמר תמחה את זכר עמלק, ולבנות בית הבחירה שנאמר לשכנו תדרשו ובאת שמה.

9. [Guide for the Perplexed, Part 3 32:2](#)

It is impossible to go suddenly from one extreme to the other: it is therefore according to the nature of man impossible for him suddenly to discontinue everything to which he has been accustomed. Now God sent Moses to make [the Israelites] a kingdom of priests and a holy nation (Exod. 19:6) by means of the knowledge of God. But the custom which was in those days general among all men, and the general mode of worship in which the Israelites were brought up, consisted in sacrificing animals in those temples which contained certain images... It was in accordance with the wisdom and plan of God, as displayed in the whole Creation, that He did not command us to give up and to discontinue all these manners of service; for to obey such a commandment it would have been contrary to the nature of man, who generally cleaves to that to which he is used to. For this reason God allowed these kinds of service to continue; He transferred to His service that which had formerly served as a worship of created beings, and of things imaginary and unreal, and commanded us to serve Him in the same manner; viz., to build unto Him a temple, to have the altar erected to His name, to offer the sacrifices to Him, to bow down to Him and to burn incense before Him. He has forbidden to do any of these things to any other being. By this Divine plan it was effected that the traces of idolatry were blotted out... without deterring or confusing the minds of the people by the abolition of the service to which they were accustomed and which alone was familiar to them.

10. ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה ה

והמצוה החמישית היא שצונו לעבדו יתעלה וכבר נכפל צווי זה פעמים, אמר (משפטים כג כה) ועבדתם את יי אלהיכם ואמר (ראה יג ה) ואותו תעבדו ואמר (ואתחנן ו יג) ואותו תעבדו ואמר (ס"פ עקב) ולעבדו. ואעפ"י שזה הצווי הוא גם כן מן הציוויים הכוללים כמו שביארנו בשרש הרביעי הנה יש בו יחוד שהוא צוה בתפילה. ולשון ספרי ולעבדו זו תפילה. ואמרו גם כן ולעבדו זה תלמוד. ובמשנתו של רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי (פרש' יב עמ' רכח) אמרו מנין לעיקר תפילה בתוך המצות מהכא את יי אלהיך תירא ואותו תעבד. ואמרו (מדרש תנאים ממדרש הגדול פ' ראה) עבדהו בתורתו עבדהו במקדשו. כלומר ללכת שם להתפלל בו ונגדו כמו שבאר שלמה עליו השלום (מ"א ח דה"ב ו):

11. מנין המצוות לרמב"ם

כ לבנות בית הבחירה שנ' ועשו לי מקדש [בגרסאות אחרות – שציוונו לבנות בית הבחירה לעבודה]

12. ספר החינוך מצוה צה

מצות בנין בית הבחירה

לבנות בית לשם ה', כלומר שנהיה מקריבים שם קרבנותינו אליו, ושם תהיה העליה לרגל וקייבוץ כל ישראל בכל שנה, שנאמר [שמות כ"ה, ח'] ועשו לי מקדש. וזאת המצוה כוללת עמה הכלים הצריכים בבית אל העבודה, כגון המנורה והשלחן והמזבח וכל שאר הכלים כולם.

משרשי מצוה זו, מה שתראה בסוף דברי. ואכן מיראתי להתקרב אל משכן השם, כי ידעתי כל הקרב הקרב אם לא התקדש למדי לא יראה הבית וחי, גם הכהנים הנגשים אל ה' לעבודה יתקדשו בבואם אל הקודש לפני, והלויים אחי הטהרו, וינף אהרן אותם תנופה טרם יתנו קולם בהיכל השם, אמרתי גם אני אגיד עצתי, ואערוך התנצלותי נגד זקני, וארחץ בנקיון כפי טרם אעלה בית ה'....

דע בני, כי כל אשר יגיע אצל השם יתברך בעשות בני אדם כל מצוותיו, איננו רק שחפץ השם יתברך להיטיב לנו, ובהיות האדם מוכשר ומוכן בעשיית אותם המצוות לקבל הטובה אז ייטיב אליו השם, ועל כן הודיעם דרך טוב להיותם טובים, והיא דרך התורה כי בה יהיה האדם טוב, נמצא שכל המקיים מצוותיו השלים חפצו באשר הוא ראוי אז לקבל טובתו, וכל שאינו מכין עצמו לכך רעתו רבה, שידוע חפץ השם יתברך במה, והוא יעשה מעשיו כנגד חפצו. ופרשה אחת נכתבה בתורה להודיענו עיקר זה לבד, והיא מה שכתוב בסדר והיה עקב [דברים י', י"ב], ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך וגו' עד לטוב לך, כלומר איננו שואל מעמך דבר בעשותך מצוותיו, רק שרצה בטובו הגדול להיטיב לך, וכמו שכתוב אחריו [שם, י"ד] הן לה' אלהיך השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה, כלומר ואינו צריך למצוותיך, רק מאהבתו אותך לזכותך.

ויש בעושי המצוות ישימו מגמת פניהם אל הטובה המעודדת אליהם בעשייתן לבד, כי ידעו שבסיבתן תנוח עליהם הברכה והטוב, ואל הכוונה ההיא יתעסקו בהן לעולם, ואלה חלקם בחיים וזוכין לעדן גן אלהים, ואולם לא הגיעו אל תכלית הכוונה הטובה. אבל יש אשר זכו

ונתן להם השם יתברך לב לדעת ולהכיר במדותיו המעולות, ומתוך הכרתם יתקשרו מורשי לבבם באהבתו קשר חזק ואמיץ, עד שישימו כל כוונת הכנת גופם כדי להשלים חפץ השם יתברך לרוב חשקם אותו, ואל התועלת המעותד להם בעסק ההוא לא ישיתו לב, והיא המעלה הגדולה שעלו אליה האבות הקדושים השלשה, והרבה מבניהם אחריהם, זכר כלם לברכה, וזאת היא המדרגה העליונה שאפשר לבן אדם לעלות.

ומעתה בהיות הנחת דעתנו על זה בענין מצוותיו ברוך הוא, תחייב אותנו לאמר כי בנין בית לשם יתברך, ועשותינו בה תפלות וקרבות אליו, הכל להכין הלבבות לעבודתו יתעלה, לא מהיותו צריך לשבת בין אנשים ולבוא בצל קורותם, ואם ארזי לבנון יבנוהו או ברותים, כי השמים ושמי השמים לא יכללוהו, וברוחו יעמודו, אף כי הבית אשר בנו בני האדם צריך כבודו חלילה, הלא ידועים הדברים וברורים שהכל להכשר גופותינו, כי הגופות יוכשרו על ידי הפעולות, וברבות הפעולות הטובות ורוב התמדתן מחשבות הלב מטהרות מתלבנות מזדקקות. והשם חפץ בטובתן של בריות כמו שאמרנו, ועל כן ציונו לקבוע מקום שיהיה טהור ונקי בתכלית הנקיות, לטהר שם מחשבות בני איש ולתקן לבבם אליו בו, והוא ברוך הוא בחר אותנו המקום והכינו אל הטובה לבני אדם, אולי מהיותו אמצעות העולם בכיוון, והאמצעות נבחר מן הקצוות, או מן הטעם שיהיה ברוך הוא היודע. ומתוך הכשר המעשה וטהרת המחשבה שיהיה לנו שם יעלה שכלינו אל הדבקות עם השכל העליוני, ועל דרך הפשט על הצד הזה נפרש שריית השכינה במקום ההוא. ואף על פי שהאמת כי אמרו זכרונם לברכה [מגילה כ"ח ע"א] קדושתן עליהם אפילו כשהן שוממין, שמשמע בזה שאין כל סיבת שריית השכינה שם מצד העובדים, אפשר לומר כי אותו המקום בחרו האל לברך בני האדם אשר ברא ממנו, כמו שאמרנו, וכמו שהיה חפצו לשלוח לבני אדם נביא להורותם דרך ילכו בה ויזכו לקיום נפשיתם, כמו כן חפץ בחסדיו הגדולים לקבוע להם מקום בארץ שיהיה נכון אל טובת הבריות וזכותם, וכל זה מחסדיו על בריותיו. ומכל מקום לעולם תתרבה שם הברכה והקדושה לפי הפעולות הטובות שיעשו שם בני - אדם, ואז עם הפעולות הטובות יפתחו מעיינות הטוב כנגדו, כי באמת אינו דומה קדושת המקום בחורבנו לקדושתו בישובו.

והנחת הטעם הזה בענין הבית, תחייב אותנו גם כן לסמוך אל הטעם הזה בעצמו לפי הפשט ענין הקרבנות, ושבת עובד, וכלים יקרים ידועים. הלא אמרנו כי עיקרי הלבבות תלויין אחר הפעולות, ועל - כן כי יחטא איש לא יטוהר לבו יפה בדבר שפתיים לבד, שיאמר בינו ולכותל חטאתי לא אוסיף עוד, אבל בעשותו מעשה גדול על דבר חטאו, לקחת ממכלאותיו עתודים ולטרוח להביאם אל הבית הנכון אל הכהן, וכל המעשה הכתוב בקרבני החוטאים, מתוך כל המעשה הגדול ההוא יקבע בנפשו רוע החטא, וימנע ממנו פעם אחרת. וכעין טעם זה מצאתי לרמב"ן זכרונם לברכה על צד הפשט, שכתב בשם אחרים, וזה לשונו, כי בעבור שמעשה בני אדם נגמרים במחשבה ובדבור ובמעשה, צוה השם יתברך כי כאשר יחטא יביא קרבן ויסמוך עליו ידיו כנגד המעשה, ויתודה בפיו כנגד הדיבור, וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאוה, וכרעים כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו, ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו בנפשו. כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלהים בגופו ונפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו, לולי חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכופר הקרבן, שיהיה דמו תחת דמו, נפש תחת נפש, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו, והמנות להחיות בהן מורי התורה שיתפללו עליו, וקרבן התמיד בעבור שלא ינצלו הרבים מחטוא תמיד, ואלה דברים מתקבלין מושכין הלב כדברי הגדה, עד כאן. והאריך הוא עוד בענין, וכתב, ועל דרך האמת יש בקרבנות סוד נעלם וכו', כמו שכתוב בפרושי בפרשת ויקרא.

ועוד נוסף דברים על צד הפשט, ונאמר כי מזה השורש ציונו האל להקריב לעולם מהדברים שלב אדם הומה בהן, כמו הבשר והיין והפת, כדי שיתעורר הלב יותר עם העסק בהם, ולעני חייב להביא ממעט קמחו אשר עיניו ולבו עליו כל היום. ועוד יש התעוררות אחר ללב בקרבן הבהמות מצד הדמיון, שגוף האדם והבהמה ידמו בכל עניניהם, לא יתחלקו רק שבזה נתן השכל ולא בזה. ובהיות גוף האדם יוצא מגדר השכל בעל החטא, יש לו לדעת שנכנס בעת ההיא בגדר הבהמות אחר שלא יחלקם רק הוא לבדו, ועל כן נצטוו לקחת גוף בשר כגופו, ולהביא אל המקום הנבחר לעלוי השכל ולשרפו שם, ולהשכיח זכרו, כליל יהיה, לא יזכר ולא יפקד, תחת גופו, כדי לצירר בלבבו ציור חזק שכל ענינו של גוף בלי שכל אבד ובטל לגמרי, וישמח בחלקו בנפש המשכלת שחננו האל שהיא קיימת לעולם, וגם לגוף השותף עמה יש קיום בתחיה בסיבתה בלכתו בעצתה, כלומר שישמר מן החטא, ובקבעו ציור זה בנפשו יזהר מן החטא הרבה, והבטיחה התורה שבמעשה הגדול הזה ובהסכמת עושהו שיתנחם על חטאו מלב ומנפש, תכופר אליו שגגתו. אבל הזדונות לא יספיק לכפרם דמיון זה, כי הזד לא יוכח בדמיונות ודברים, שבת לגו כסילים....

13. פרשת תרומה

וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָם:

14. פרשת ראה

לִּי אִם-אֱלֹהֵימָקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר יִקְנֶה אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל-שִׁבְטֵיכֶם לְשׁוֹם אֶת-שְׁמוֹ שֶׁם לְשִׁכְנוֹ תִדְרְשׁוּ וּבָאתָ שָׁמָּה: וְהִבַּאתֶם שְׁמָה לְעִתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם וְאֵת מַעֲשֵׂי־רִיתֵיכֶם וְאֵת תְּרוּמַת יְדֵיכֶם וְנִדְרֵיכֶם וְנִזְבְּחֵיכֶם וּבְכֹלֹת בְּקָרְבָנְכֶם וְצִאֲנֹכֶם: וְאֶכְלֹתֶם-שֵׁם לִפְנֵי יִקְנֶה אֱלֹהֵיכֶם וְשִׁמְחֹתֶם בְּכָל מִשְׁלַח יְדֵיכֶם וְאֵתֶם וּבְתֵיכֶם אֲשֶׁר בְּרַכְּךָ יִקְנֶה אֱלֹהֵיךָ:

15. רש"י מול רמב"ן - האם בנין המקדש היה לכתחילה, או תוצאה של חטא העגל?

16. פרשת משפטים

וּבְכָל אֲשֶׁר-אִמַּרְתִּי אֵלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרֵיהֶם לֹא תִזְכְּרוּ לֹא יִשְׁמַע עֲלֵיכֶם: שְׁלֹשׁ רִגְלִים תִּחַג לִי בַשָּׁנָה: אֶת-חֲגֵי הַמִּצְוֹת תִּשְׁמַר שְׁבַעֲתָ יָמִים תֹּאכַל מִצֹּת פֶּאֶשֶׁר צִוִּיתְךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי בּוֹ יֵצֵאת מִמִּצְרַיִם וְלֹא-יֵרָאוּ פְנֵי רִיקָם: וְחֲגֵי הַקִּצִּיר בְּכוֹרֵי מַעֲשֵׂיֶיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה וְחֲגֵי הָאֶסְף בְּצֵאת הַשָּׁנָה בְּאֶסְפְּךָ אֶת מַעֲשֵׂיךָ מִדֶּשְׁדֶּה: שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כְּלִזְכוּרְךָ אֶל-פְּנֵי הָאֱדוֹן יִקְנֶה:

ספר מצוות גדול עשין סימן קסג

זמן מצוה זו של בניין בית הבחירה לא הגיעה עד ימי דוד

17. רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק א

הלכה א: מצוות עשה לעשות בית ליי' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות, וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה שנאמר ועשו לי מקדש, וכבר נתפרש בתורה משכן שעשה משה רבינו, והיה לפי שעה שנאמר כי לא באתם עד עתה וגו'.

הלכה ב: כיון שנכנסו לארץ העמידו המשכן בגלגל ארבע עשרה שנה שכבשו ושחלקו, ומשם באו לשילה ובנו שם בית של אבנים ופרשו יריעות המשכן עליו ולא היתה שם תקרה, וש"ט שנה עמד משכן שילה וכשמת עלי חרב ובאו לנוב ובנו שם מקדש, וכשמת שמואל חרב ובאו לגבעון ובנו שם מקדש ומגבעון באו לבית העולמים, וימי נוב וגבעון שבע וחמשים שנה.

הלכה ג: כיון שנבנה המקדש בירושלים נאסרו כל המקומות כולן לבנות בהן בית ליי' ולהקריב בהן קרבן, ואין שם בית לדורי הדורות אלא בירושלים בלבד ובהר המוריה שבה נאמר ויאמר דויד זה הוא בית יי' האלהים וזה מזבח לעולה לישראל ואומר זאת מנוחתי עדי עד.

תוספות מסכת מגילה דף י עמוד א (השוני תלוי בקדשה לשעתה או לא?)

ומאי טעמא הדר ביה משום קושיא דרב מרי - הקשה הר"ר חיים ומתחילה היכי אמר למילתיה וכי לא היה יודע המשנה והלא הן שגורות בפי כל ועוד קשיא כיון דתנאי היא אמאי הדר ביה לימא אנא דאמרי כמאן דאמר לא קדשה לכך נראה להר"ר חיים דכ"ע מודו דמשבאו לירושלים נאסרו הבמות ושוב לא היה להן היתר והני תנאי בהא פליגי דמאן דאמר לא קדשה סבר דאף במקומו של מזבח אין יכולין להקריב עכשיו ומאן דאמר קדשה סבר דמקום מזבח מותר להקריב אבל לא בבמה.

18. כיון אחר ששמעתי פעם ממר"ר הרא"ל - הבדל בין הקודש לקודש הקדשים - (או למה לא כלל בנין הארון תוך מצוות בנין המקדש?)

משכן שילה מול משכני נוב וגבעון

19. רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק א

הלכה א: מצות עשה לעשות בית ליי' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות, וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה שנאמר ועשו לי מקדש, וכבר נתפרש בתורה משכן שעשה משה רבינו, והיה לפי שעה שנאמר כי לא באתם עד עתה וגו'

20. רמב"ן דברים פרק טז פסוק יא

(יא) והזכיר כאן במקום אשר יבחר ה' לשכן שמו שם - וכן אמר (פסוק טז) שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך וגו' במקום אשר יבחר. ולא ידעתי, אם לומר כי לאחר שיבנה בית המקדש לא נאסף להקריב קרבנות הרגלים אלא במקום ההוא אשר יבחר ה', כטעם שיאמר (פסוק ה) לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך, או שיבאר כאן שלא יתחייבו לעלות לרגל עד אשר יבחר השם מקום לשכנו שם:

21. שמואל א פרק א פסוק ג

וְעֵלָה הָאִישׁ הַהוּא מְעִירוֹ מִיָּמִים | יְמִימָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת וְלִזְבֹּחַ לִיקָן צְבָאוֹת בְּשִׁלָּה וְשָׁם שָׁנִי בְּנִיעָלִי וְכָפְלִי וּפְנִיחָס כְּהֵנִים לִיקָן:

22. רד"ק שמואל א פרק א פסוק ג

(ג) ועלה - כן היה עושה בכל שנה ושנה שהיה עולה לשילה לזבוח ומה שאמר מעירו לומר שהיה מזרז בני עירו לעלות, ובדרש לא בדרך שהיה עולה בשנה זו היה עולה בשנה אחרת אלא בכל שנה היה עולה בדרך אחרת בשביל להשמיע את ישראל ולהעלות אותן לשילה:

23. אלשיך על שמואל א פרק א פסוק ג

אמנם אין ספק כי אומרו מימים ימימה הוא משנה לשנה, כאשר יכריע אומרו אחרי כן (פסוק ז) וכן יעשה שנה בשנה מדי עלותה כו'. והלא לא יבצר מהיות צריך לתת טעם אל בלתי עלותו שלש פעמים בשנה

24. אליהו רבה פרשה ט'

היה אלקנה עולה ארבעה פעמים בשנה - שלשה מן התורה, ואחת שקיבל עליו

25. אגדת בראשית (בובר) פרק נ

שנאמר ועלה האיש ההוא מעירו מימים ימימה (ש"א = שמואל א' = ג), מפסח לפסח, שנאמר ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה (שמות יג י').

26. ספרי דברים פרשת כי תבוא פיסקא רצח (לגבי ביכורים)

ושמת בטנא, מלמד שטעונום כלי. והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו, זה שילה ובית עולמים.

27. ספרי דברים פרשת ראה פיסקא קז (לגבי מעשר שני)

והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו, זו שילה ובית עולמים.

28. תלמוד בבלי מסכת זבחים דף קיט עמוד א

באו לנוב וגבעון [וכו']. מנא ה"מ? דת"ר: כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה, אל המנוחה - זו שילה, נחלה - זו ירושלי', למה חלקן? כדי ליתן היתר בין זה לזה. א"ל ריש לקיש לר' יוחנן: מעשר שני נמי ליתני! א"ל: מעשר - שם שם מארון קא ילפי, כיון דארון לא הוה, מעשר נמי לא הואי. אי הכי, פסח וקדשים נמי דשם שם מארון ילפי, דכיון דארון לא הוה אינהו נמי לא הוו! א"ל: [דאמר לך] הא מני? ר"ש היא, דאמר: אף צבור לא הקריבו אלא פסח וחובות הקבוע להן זמן, אבל חובות שאין קבוע להם זמן הכא והכא לא קרב, מעשר בהמה חובות שאין קבוע להן זמן הוא, ואיתקש מעשר דגן למעשר בהמה. מכלל דלרבי יהודה קרב? אין, דהאמר רב אדא בר מתנה: מעשר שני ומעשר בהמה נאכלין בנוב וגבעון לדברי רבי יהודה.

29. רמב"ן דברים פרק כו פסוק ב

ובספרי (תבוא ב), והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשכן שמו שם, זה שילה ובית עולמים. ושם יאמרו כי הבמות אסורות בשני הזמנים האלו, אבל גם בנוב וגבעון יקריבו הבכורים, אבל בבמת יחיד אינן קריבין דמזבח כתיב. ואולי ממה שכתוב (שמות כג יט) ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך, לא קרבו באהל ובמשכן, אלא בשילה שהיה שם בית אבנים ובבית העולמים:

30. רש"י מסכת פסחים דף לח עמוד ב

כשנשבה הארון בארץ פלשתים באו להן לנוב, ולא היה שם משכן אלא בית של אבנים היה

31. חידושי הריטב"א מסכת מכות דף יב עמוד א

והוא תפס מזבח שילה. כך הגירסא בכל הספרים, וקשיא דהא בימי דוד לא היה משכן בשילה כדאמרין בעלמא (זבחים ק"ח ב') אותו יום שמת עלי נתקיים ויטוש משכן שילה, לכך גורס רש"י ז"ל והוא תפס מזבח במה כלומר במזבח במה שעשה דוד במה לפני הארון באהל אשר נטה בעיר דוד כדכתיב וינס יואב אל אוהל ה' ומצינו בספר דברי הימים שעשה המזבח לפניו ע"כ, ויפה כוון ז"ל, ויש גורסין במזבח גבעון כי שם היה משכן בימי דוד ושלמה עד שנבנה בית עולמים, ויש לקיים גירסת כל הספרים ישנים ושילה לאו דוקא אלא משום דשילה היא עיקר משכן יותר מכולם חוץ מבית עולמים וכולם נטפלין לו כדכתיב ויטוש משכן שילה, לכן תפס כאן מזבח שילה כי גבעון תחת שילה קם.

32. ספר מנחה זבוח

ירושלים	שילה	נוב וגבעון
רמב"ם רש"י ורס"ג	רמב"ם ורש"י	רמב"ם
לעולם	בבנינו	הותרו במות
אבנים עם תקרה	אבנים בלי תקרה	לרמב"ן: אוהל, לרש"י: בנוב - אבנים
מביאים	לפי הספרי מביאים	לפי הספרי אין מביאים, הרמב"ן מסתפק בכך
מביאים	לפי הספרי מביאים, לפי הסוגיה בזבחים זוהי מחלוקת תנאים	לפי הספרי לא מביאים, לפי הסוגיה בזבחים זוהי מחלוקת תנאים
עולים	לפי הרמב"ם ורש"י עולים, לפי הרד"ק בשמואל ב' לא עולים	?